

Brokeback Mountain: “De vell nou l’amor homosexual”

Joan Obrador

No sóc un gran expert en la cinematografia d’Ang Lee, però, curiosa casualitat, sí que he vist els dos films que aquest singular director ha dedicat a l’amor homosexual, a l’amor que es professen molts homes. *El banquet de boda* (1993) forma part de la meua memòria, aquella memòria cinematogràfico-sentimental que també saben conrear Antoni Serra o Gabriel Genovart. Si comparem aquests dos films val a dir que podem destacar diferències significatives i curioses coincidències. Des del put de vista formal, s’ha de reconèixer que Lee ha guanyat en profunditat narrativa i en capacitat poètica a l’hora de construir una història d’amor i, en contraposició, ha perdut originalitat i la capacitat de sorprendre l’espectador. Pel que es refereix al contingut argumental de *Brokeback Mountain* i *The Wedding Banquet*, bàsicament, és el mateix: homes que estimen altres homes i es troben amb la imperiosa necessitat d’amagar la seva inclinació sexual. Però, amb aquests dos films, Ang Lee aborda aquesta qüestió des de perspectives contràries: mentre la proposta del 1993 fou una comèdia melodramàtica, ara el director taiwanès ens ofereix el drama absolut.

Entre les coincidències més significatives, n’assenyalaria tres: el fet que en tot dos films els homes que són homosexuals es veuen en l’obligació de contraure un matrimoni heterosexual en contra de la seva voluntat; que tots dos films situen la història als EEUU, i l’exotisme dels amors que ens descriu Lee. Si ja és estranya la relació homosexual entre els dos durs cowboy que ens descriu a *Brokeback Mountain*, hem de recordar que el protagonista de *The Wedding Banquet* era fill d’una important família de tradició militar de la Xina no comunista. Ang Lee gairebé ha repetit la seva història, però trobem una diferència transcendental: si en la producció de 1993 els Estats Units apareixen com el gran territori de la llibertat amorosa, a la producció d’enguany es mostra una societat puritana, del tot intolerant amb aquells que manifesten una tendència sexual diferent. De fet, el protagonista de *The Wedding Banquet* viu a Nova York per poder viure en completa llibertat la seva sexualitat, allunyat d’una família tradicionalista en què mai seria acceptat. Record que quan vaig veure el film em va sorprendre agradablement el seu to humorístic, just en l’època en què la Sida s’interpretava com la malaltia pròpia dels homosexuals. En contraposició, Ennis del Mar i Jack Twist només podran gaudir del seu amor, un pic l’any, sota el parany de la pesca dins rius salvatges i amagats de la vista de tothom. Perquè Ennis ho sap ben bé des que era minyó: la seva és una societat disposta a eliminar tots aquells que manifesten una “sexualitat desviada”. En aquest sentit és molt significatiu la farsa matrimonial que han de fer els tres homes d’aquests dos films: mentre el protagonista de *The Wedding Banquet* es casa amb una amiga sense enganyar-la (abans d’unir-se en matrimoni es proposen no consumir-lo!), amb l’única pretensió que els seus pares, ja

vells, no descobren la seva veritable orientació sexual; Ennis del Mar i Jack Twist fonamenten els seus respectius matrimonis en la mentida i amb un únic propòsit: mantenir les aparences de durs vaquers heterosexuals per poder sobreviure en un medi hostil.

M’he demanat per aquest canvi de perspectiva i, la primera resposta que se m’acudeix, és que Lee ha volgut mostrar-nos l’evolució social de la democràcia més gran del món respecte del fet homosexual. Però existeix una altra possibilitat: recordo que, a *The Wedding Banquet*, el director taiwanès mostrava un cert desencís contra la societat tradicional xinesa, “provinciana” en el pitjor sentit d’aquest mot, contraposada a una societat americana moderna i oberta a la llibertat amorosa. Ara tot sembla indicar que Ang Lee ha descobert una altra Amèrica: una societat tradicional, tan conservadora com el Taiwan de la seva infància, on no hi ha cabuda per l’amor lliure, aquell que es fonamenta exclusivament en l’AMOR, sense cap altra obligació, excepte el propi amor i que no accepta cap regla social sobre qui s’ha d’estimar.

És curiós, però crec que Ang Lee repeteix la veritat que ja ens va descobrir en el passat: la natura de la sexualitat humana no és l’heterosexualitat, ni tan sols la homosexualitat, sinó que la veritat de la nostra sexualitat no resideix en el nostre cos, sinó que es troba dins els nostres sentiments. Per això, no és estrany que un home pugui estimar un altre home o que una dona s’estimi una altra dona, o que, fins i tot!, un home estimi una dona; perquè la veritat amorosa no té caràcter material, sinó espiritual. ■